

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre . . . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Üdvös intézmény Zomborban.

Zombor, 1905. november 6.

Zombor városának sivár történetében és sovány haladási processzusában végre-valahára feljegyezhetünk egy olyan ténytet, illetve egy, immár a megvalósítás stádiumában levő olyan intézményt, amely ugy humanitárius, mint pedig közgazdasági szempontból rendkívüli fontosságú és Zombor városára nézve nagy haladást jelent.

Bács-Bodrog vármegye annak idején elhatározta, hogy a millenium emlékére megyei árvaházat létesít. Az alap megteremtése végett a megye törvényhatósági bizottsága 2%-os pótdót vetett ki. Mikor már szép összeg összegyűlt e célra, a Széll-kormány törvényhozási uton gondoskodott a 7 éven aluli árva- és elhagyott gyermekekről. Így tehát a megyei árvaház tulajdonképen feleslegessé vált.

A dolog ilyen stádiumában Latinovits Pál főispán az ő, a közügyek minden fázisa iránt nemesen megnyilatkozó lelkesedésével a vármegye közönsege elé azt a propozíciót terjesztette,

hogy a megye ejtse el az árvaház ügyét, hanem e helyett a már e célra összegyűlt összegből engedjen át az államnak 400,000 koronát, engedje továbbá át az árvaház céljaira vásárolt telket, továbbá a hasonló Karácsonyi- és Korbai-féle alapokat, ami így együtvéve 470—480 ezer koronát képvisel. Ezen felajánlott összeg ellenében kérje fel a vármegye a kormányt — így szól tovább Latinovits főispán indítványja — hogy Zomborban egy kertészeti és gyümölcsészeti szaktanfolyammal egybekötött ingyenes internátust létesítsen szintén árva, de megfelelő magasabb koru gyermekek részére.

A főispán életrevaló, üdvös és közhasznú indítványát a vármegye közönsege egyhangú helyesléssel elfogadta, a belügyminiszter pedig az e tárgyban hozott véghatározatot jóváhagyta s illetve a kormány a megye ajánlatát akceptálta.

Ezen előzmények után az üdvös és közhasznú ügy most a megvalósítás stádiumába jutott.

Széll Ignác, belügyminiszteri államtitkár ugyanis ebben az ügyben a meg-

valósítás módozatainak megbeszélése végett — a belügyminiszter megbízásából — e hó 4-re, szombatra, a belügyminiszteriumba ankétet hívott össze. Az ankétra hivatalosak voltak és azon megjelentek: Széll Ignác államtitkár, Molnár István földmivelségi miniszteri tanácsos, Halász Ferenc kultuszminiszteri tanácsos, Forray Ferenc belügyminiszteri tanácsos, Latinovits Pál főispán és Bosnyák Zoltán belügyminiszteri osztálytanácsos, utóbbi az ügy előadójaként.

Az ankéten Latinovits Pál főispán részletesen ismertette azt a humánus és közgazdaságilag fontos célt, amelyet a vármegye közönsege, az ő indítványára az ajánlatával szolgálni óhajtott. Együttal ismertette az intenciókat, amelyek szerint a terv megvalósítható volna.

Az ankét a főispán részletes előterjesztése és intenciói alapján kimondotta, hogy a terv ezek szerint igenis szépen keresztülvihető. Tehát egyhangú határozattal az ankét oly értelmű javaslatot terjeszt az illető miniszterek elé, hogy Zomborban egy szőlészeti, kertészeti, gyümölcsészeti és baromfi-

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Szerelem a falun.

Írta: Boross L.

Vidáman mosolyog az öreg nap, olyan vidáman, bensőségteljesen, hogy szinte izzik tőle a levegő. Életre kél a délibáb a fák lombjai alól, a virágok kelyhéből, a pázsit rejtekéből és játszik rege-csodás színjátékot a láthatár peremén. Tündérkastélyt épít a füzes alatt folydogáló Tisza fölé oszlopos csarnokkal, aranyos tetővel; egyik oszlop rubin, a másik smaragd, a harmadik türkisz.

Száll a friss szénailat a könnyű levegőben, megittasodik tőle a kis pacsirta és versenyt dalol a vidám szénagyűjtőkkel, akik kacagva, tréfálva szaporítják a szénaboglyát, mint valami szorgalmas hangyaboly.

Sági bíró uram kaszálója olyan, mint a nyitott könyv, sűrűn van rajta a sor, a lekaszált szénarend. Nincs olyan kaszáló az egész határban, selyem a szénája, akkurátos az alakja, végét a szőke Tisza locsolgatja.

Serényen folyik a munka. Gál bátya, bíró uram öreg bérese alig győzi a boglyarakást. Hajnal óta még pipa sem volt a szá-

jában, pedig Gál bátyónak olyan a pipa, mint a csecsszopónak az anyatej, ha nem érzi szájában a tápláló emlőt, sirásra görbül a szája. Gál bátyó ugyan nem sir, hanem inkább káromkodik, mikor eszébe jut a pipa. Belecsapja a villát hegyével a szénába, hogy csak úgy rezeg utána a nyele, azután kiegészítve öreg derekát, így dörmög a petrencehordó legényekhez:

— Megálljatok, azt a rézangyalát, pipa kell nekem már, nem széna.

Mint hogy le is kászolódik a boglyáról. A gatyakore mellől előkerül a pipa meg a dohányzacskó. Szakértő pipatömögetés közben végigtekint a szénagyűjtő leányseregen. Munkaközben is dévajkodik a fehérség, csak egy sugár, délceg leány vonul félre a többi-től. Szorgos kezében gyorsan jár a gyűjtő villa, de nem felel a kötődő beszédre, amivel a többi illeti.

Gál bátyó lassu léptekkel odament a leányhoz. Mikor odaért, megállt a leány, tüzen égő, barnapiros arcát kérdőleg fordítva az öreg felé.

— Hát te miért nem dalolsz, miért nem nevensz édes bárányom?

Nézett a leány Gál bátyóra szomorúan, keserves nézéssel, addig-addig nézett, hogy könybelábadt a fekete gyémánt szempár, a villa meg kiesett a kezéből.

— Hol van Gyuri János bá? — kérdezte aztán lassu szóval.

— Mit tudom én? Iszik a pernahajder — dörmögte Gál bátyó, aztán napsütötte öklével megfenyegette a délibában uszó falutornyot. — Hej, összetöröm én még annak a kölyöknek a csontját, meglásd Mariskám . . .

A leány leült a mellette levő petrencecére, aztán folytatta halk hangon, könyben uszó szemekkel.

— Azt mondják, megint ivott egész éjjel a Guti zsidónál, muzsikáltatta magát, táncolt mint a veszett azzal a . . . leánnyal, a . . . zsidó Rebekával.

— Igaz — hagyta helyben az öreg — még akkor nem volt otthon, mikor eljöttem, hajnali harangszókor . . . Node ne sirj lekem, ne busulj, felejtse el a betyárt. Nem neked való. Bíró lánnya vagy, gazdag is, meg szép is, ő meg szegény zsellér legény, haszontalan naplopó, koreszmázó, duhajkodó.

tenyésztési szaktanfolyammal ellátott internátus létesíttessék. A vármegye által felajánlott összegből 100 kat. hold földet vásárolna az állam lehetőleg a csatorna mellett s a csatornától megszerezne a vízhasználati jogot. Építene 5 pavillonszerű, egyszerű, de a célnak megfelelő és a célnak megfelelőleg egyszerűen berendezett 5 pavillonszerű épületet, úgy hogy azok alkalmasak legyenek 200 növendék befogadására. Az internátusba 12. életévüket betöltött árva gyermekek vétetnének fel és 4 éven keresztül részesülnének szakszerű oktatásban a 100 hold földnek a fentjelzett módon való hasznosítása közben, tehát az oktatás megfelelő arányban közvetlen és szemléltető lenne.

Az ankéknak ezen egyhangu határozatát az illető miniszterek kétségtelesenül akceptálják. Molnár földművelésügyi miniszteri tanácsos még az ősz folyamán le fog jönni a telek kiszemlése végett. Mihelyt aztán a telek-kérdés meg lesz oldva, kora tavasszal lejön Széll államtitkár a végleges megállapodások végett s az árlejtés után az építkezés előreláthatólag még a tavasszal megindul.

Az árvák természetesen ingyenes ellátásban és ingyenes oktatásban részesülnének. A fentartási költségek a telekvásárlás és az építkezés után fenmaradó összeg kamataiból és a 100 hold jövedelméből fedeztetnének. Ha deficit lesz, azt évről-évre az állam fedezi.

Ime egy intézmény a közeli megvalósítás komoly stádiumában! Zombor városa és a vármegye közönsége méltán hálás lehet ezért Latinovits főispánnak, akinek kezdeményezésére ez az intézmény létesül. Sikerekben és eredmé-

nyekben gazdag működésének ez egyik legszebb tanubizonysága!

Tisztviselő telep Zomborban.

Azt hiszem: igen sok tisztviselő egyet ért velem, hogy legjobban sajnálja, legnehezebben adja ki az ember azt az összeget, amelyet árendára kell fizetnie. A lakásbér fizetésének — úgy szólván — semmi látatja nincs. Fizetjük, fizetjük, csak hogy több-kevesebb kényelmetlenséggel lakjunk valahol.

Ha egybe vesszük azokat a bérösszegeket, amiket három-négy évtizeden át lakásunkért elfizetünk, — bizony takaros kis summa kerekedik ki belőle. Megtakarítva: milyen jó lenne az öreg napjainkra, vagy maradékainknak.

De hiszen a tisztviselő lakáspénzt is kap. Csak hogy az a lakáspénz a legtöbb esetben nem elégséges, hogy az ember családi szükségletének, szerény kényelmének s az állásából kifolyó társadalmi követelményeknek megfelelő otthont béreljen magának. Rendszerint a fizetésből kell pótolni a lakáspénz s a lakásbér közt levő, néha jelentékeny különbséget.

Az utóbbira talán nincs szükség, ha valaki hivatalától távolabb, a külvárosrészek félreeső utcáiban lakik. Hanem amit így megtakarít a réven, bizony-bizony elfizeti a vámon. Főlőseleg ezt tovább fejtegetni.

S a szegény tisztviselő — mert bizony szegény az, aki pusztán csak a fizetésére van utalva — képtelen arra, hogy a jövedelmét fölemészítő kiadásai mellett annyit megtakarítson, amiből hajlékot építhetne magának, hogy megszűnne nomád életmódja, a sokszor kénytelen-kelletlen, cigánykaravánszerű költözködés, — hogy puha-meleg fész-

ket rakjon magának, amely saját édes otthona, hova napi munkája után boldog megleléssel térne meg, s hová majd a jól megérdemelt nyugalom napjaiban a függetlenség, a biztosítottág érzetével, azzal a fölemelő tudattal vonulhatna vissza: ez az enyém, én szereztem s utódaimra átörökíthetem!

A szegény tisztviselő erre önnerejéből képtelen.

Ámde gyöngye erőik szövetsége hatalmasá válik.

Azért a legnagyobb örömmel üdvözöljük a zombori tisztviselők körében megindult mozgalmat, melynek az a célja, hogy a Tusculanum magyar tisztviselők országos házáépítő szövetsége segítségével közösen valósítsák meg azt, amire egyesek nem képesek.

E lap hasábjain már megjelent a Tusculanum tájékoztató fölhívása. Cselyuszka Márton pénzügyi számtiszt lelkes buzgalommal toborozza a híveket. Fáradozásának már is meglepő az eredménye. Hogy a tisztviselők mennyire óhajtanak magukon segíteni, mily örömmel ragadják meg az erre kínálkozó alkalmat, mutatja az, hogy eddigelé már 60-on fölül van a jelentkezők száma.

Ha a 60 aláírónak csak negyedrésze tart is ki végig, ha 15 kötelező aláírással jelentkező marad: a szövetséget fölépíti a zombori tisztviselő telepet. Tehát csak komolyan akarni kell.

Mert arról van szó, hogy a Tusculanum legalább 15 jelentkezőnek egy helyen, csoportosan — kinek-kinek óhajához, szükséglete s anyagi helyzetéhez képest a modern házáépítés követelményei szerint családi házat, állandó kedves otthont épít. S kiki — akár 40

Alig hallatszott a leány hangja:

— De mikor szeretem és ő is azt esküdte, hogy szeret.

Vállat vont az öreg. Belátta, hogy ez ellen már nincs apelláta. Visszaballagott a boglyához. Utközben ráförmedt a nótázó leányseregére:

— A kezetek járjon, ne a szátok, eb-adta haszontalanjai . . .

Mintha bizony ezek lennének az okai, hogy az az egy sir . . .

Épen fel akart hágni a boglyára, midőn Hegedüs Pista, az egyik legény oldalba lökte.

— Nézze csak János bá, nem a pandurok jönnek ott la? — A falu felé bökött a mutató ujjával.

Gál bátya ernyőt csinált kezével a szeme fölé.

— Abbión, még pedig három darab . . . a komiszárius maga vezeti őket. Ugyan kit keresnek?

Nem is ment föl a boglyára.

— Tudja kánya, sok a rossz ember, osztán statárium is van. Tegnap adta ki a megye.

A pandurok lekanyarodtak az utról s

csakhamar ott voltak prüszkölő, izzadt lovaikkal a szájtátva csoportosuló munkások között.

A komiszárius közelebb intette Gál bátyót.

— Hol van a kend fia, a Gyurka?

Nagyot nézett az öreg, egy kicsit megdobbant a szíve a kérdésre. Vállat vont.

— A Gyurka? Hát mit tudom én, hogy hol van a Gyurka?

A komiszárius végigtörölte deresedő bajuszát, azután ráfordult az öregre:

— Ne hazudozzék kend. Kend az apja, hát hogyné tudná kend.

Felvetette fejét az öreg a hazugság szóra. Keményen nézett a komiszárius szemé közé, keményet is akart mondani, de azután csak megcsóválta ősz fejét.

— Az pedig szentírás nemzetes uram, én nem láttam Gyurkát tegnap este óta.

— Ugy? Hát nem volt otthon a Gyurka hajnali harangszó után se?

— Nem tudom nemzetes uram, mert én már akkor eljöttem.

Elgondolkozott a komiszárius.

— Azt mondta a kend asszonya, hogy

nem volt, hát talán úgy is van. Ez pedig nagy baj.

— Miért nagy baj, nemzetes uram?

— Hát azért János, mert ma hajnalban, harangszó után fejbeütötték és kirabolták a Guti zsidót.

Az öreg értelmetlenül nézett a komiszáriusra.

— Azért baj öreg, mert a kend fia ott mulatott hajnalig —

Az öreg csak úgy nyögte a szót.

— Azután komiszárius uram? . . .

— Azért baj Gál bátya, mert a kend fia nem volt otthon hajnali harangszó után se, meg a zsidó is azt mondja, akit alig tudtak életre hozni . . .

Elakadt a szava a komiszáriusnak, amint ránézett Gál bátyóra. Az pedig neki-dőlt a szénaboglyának, hamuszürke arccal, hangtalanul, tátogó szájjal. Rettentő világosság gyult egyszerű, becsületes agyában és ez a világosság lesujtotta, mintha doronggal ütötték volna föbe. De lassanként elővette a keményebbik természetét. Főlegyenesedett, szemére huzta avult zsiros kalapját és lehajtott fövel motyogta:

évi törlesztéssel, akárcsak lakáspénzének lekötésével — lassanként egy értékes birtoknak tulajdonosává is válik. A lakáspénzt az ember mintegy önmagának fizeti. Minden egyes részlet-törlesztéssel a birtoknak egy-egy részlete már saját édes tulajdona.

Mily megnyugtató, fölemelő érzés ez! S az így szerzett örömet növelni lehet a birtoknak szépészeti, egészségi és hasznossági szempontból való helyes, okszerű kihasználásával: az udvar parkozásával, fásításával, a telek egy részének gyümölcsös- és veteményes kertté alakításával.

Az állandó otthon állandósítja a tisztviselőket Zomborban. Erős kötelék fűzi őket a városhoz s ez a kötelék nyugdíjaztatásuk esetén sem lazul meg, sőt még erősödik. Ennek meg már a város egész közönsége szempontjából van kiváló nagy jelentősége. (Itt megjegyezzük, hogyha a zombori telepés tisztviselő Zomborból elköltözve oly helyre kerül, ahol a Tusculanumnak szintén van telepe: az elhagyott otthont hasonlóval fölcserélheti, vagy — minden más esetben is — anyagi kárpótlásban részesül.)

A város érdekeit se lehet figyelmen kívül hagyni, mikor a tisztviselőtelep létesüléséről van szó.

A már említettek után, amelyek nagyrészt közös érdekek is, — még csak azt említjük meg, hogy a tömeges építkezés s a vele kapcsolatos egyéb munkálatok folytán iparosaink, munkásaink tömegesebb foglalkozást nyernek s keresetük a telep nagyobbodásával, a házak bővítésével, javításával stb. időnként meg-megújul. Az épületek után fizetendő adóval a város jövedelme gyarapodik. De nem kicsinylendő az a

haszon sem, ami a területi nagyobbodásból s szépészeti szempontból háramlik a városra.

Tehát magán- és közérdek egyaránt javulja, sürgeti az üdvös terv megvalósítását.

Lehetne még szólni a helyről s a módozatokról is; de ezekről inkább akkor, mikor az eszme már jobban megérett a megvalósulásra.

Annyit azonban máris lehet hangsúlyozni: felette kívánatos, hogy a telep a városhoz közel létesüljön (a csatornához vezető út mindkét oldalára komolyan lehet gondolni); a terület a további terjeszkedésre alkalmas legyen; a tervezett (s talán meg is valósuló) villamos vasút vonalába essék; a közisztaság, közegészség, közbiztonság mindenképp előtérben álljon a hely megválasztásánál. Az utcák rendezésében, az építkezésben semmi kirívó egyenetlenség, önkénykedés elő ne forduljon. A jövőbe tekintve gondolni kell arra, hogy a tisztviselő telepből idővel Zombornak legszebb, legkedvesebb külvárosa, esetleg nyaraló telepe fejlődjön ki.

Lelki szemeink előtt már kibontakozik a jövő biztató képe. Vajha ne legyen a délibáb csalóka játéka!

Közigazgatási bizottsági ülés

A vármegye közigazgatási bizottsága rendes havi ülését f. hó 6-án tartotta meg Latinovits Pál főispán elnökle alatt. A bizottság tagjai közül jelen voltak: Karácson Gyula kir. tanácsos, alispán, dr. Pávlovits Simon kir. tanácsos, főorvos, Seultéy Ferenc árvászéki ülnök, Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő, Sztankovits György főmérnök, Popovits Aurél kir. főügyész helyettes, báró Vojnits István dr., id. Szemző István, Rác György közigazda-

— Én nem tudok semmit, nemzeti uram, olyan igaz, minthogy Isten van az égben. Ha megtalálják azt a ... fogják el, kössék fel ... Megérdemli a gazember.

Elment lassu, beteges léptekkel anélkül, hogy ránézett volna valakire. Odament a kocsihoz, az árnyékban lerakott gúnyák közül kivette a szűrét, vállára vetette s indult a falu felé.

Egyszerre csak szembetalálta magát valakivel. Maris volt, a bíró lánya. Krétafehér arccal, összeszorított vértelen ajakkal állott a leány, csak a két szeme lángolt.

— Hová megy János bácsi?

Az öreg ki akarta kerülni.

— Megyek haza léfeküdni, beteg vagyok, ráz a hideg, meghalok ...

A leány belemarkolt a karjába, sziszegve tört elő a hang összeszorított fogai közül.

— János bácsi ... nem igaz, amit azok ott beszélnek ... Hazugság ... az Isten látja, hogy hazugság ... Nem igaz ... nem igaz ...

Hörögve szakadt föl az öreg melléből

a háborgó indulat, megragadta két kérges kezével a leány remegő kis kezét.

— Édes ... jó kis báránykám ... te nem hiszed ... te azt mondod, nem igaz ... te ... te ... édes szépséges szentem ... szűz Mária ... te ...

Igy mentek a falu felé kézenfogva, sirva.

Harmatos, hűs nyári estén, mikor a gyűjtők hazafelé mentek, szomorú nóta hangjait hordta szét az enyelgő szellő:

Sági bíró uram lánya,
Rozmaring az ablakába ...
Bús, halovány az orcája,
A babáját lesi, várja.

A vármegye tömlöcébe
Szegény legény vasraverve.
Kemény kő a nyoszolyája,
Kint az akasztófa várja.

Bíró lánya Isten veled,
Többet ne várj már engemet.
Vármegyének vagyok rabja,
Csúf halálnak áldozatja.

(Folyt. köv.)

sági előadó, Eigl József, Fernbach Károly, Szemző Gyula, dr. Molnár Károly, dr. Mikosévits Kanut főügyész, Scherer Rezső aljegyző, mint a bizottság jegyzője.

Közegezségügy.

Dr. Pávlovits Simon kir. tanácsos, főorvos a közegészségügy állapotára vonatkozólag jelentette, hogy a vármegye területén az általános egészségügyi viszonyok nem voltak oly mérvben kedvezőek, mint az elmúlt hóban, mely jelenségnek az oka leginkább a kedvezőtlen, hűvös és nedves időjárás volt. Az ezen időszakban előfordulni szokott betegségek, mint a légzőszervek heveny és idült, hurutos és lobbos kór állapotai; az influenza több helyen észleltetett. Roncsoló toroklob előfordult 7 községben; vörheny 4 községben 29 esetben, kanyaró 3 községben 13 esetben, hagymáz 21 községben 104 esetben, meghalt 13, meggyógyult 37, ápolás alatt 54, előfordult még a himlő Zentán 4 esetben.

Közdadók.

A közdadók október havi állapotáról Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató jelenti, hogy egyenes adóban 1905. október hóban befizettetett 289,001 kor. 75 fill. 1904. október hóban befizettetett 641,325 kor. 06 fill. Az elmúlt hóban kevesebb 352,323 kor. 31 fill. Az 1905. évi január hó 1-től október hó végéig befizettetett 3572,889 kor. 48 fill. A múlt év hason időszakában 7.202.501 kor. 56 fillér. Ez évben kevesebb 3.719,612 kor. 18 fillér.

Hadmentességi díjban 1905. október hóban befizettetett 7103 kor. 92 fill. 1904. október hóban befizettetett 26,477 kor. 09 fill. Az elmúlt hóban kevesebb 19373 kor. 17 fill. 1905. január hó 1-től október hó végéig befizettetett 19,259 kor. 41 fill. 1904. év hason időszakában 64,815 kor. 58 fillér. Ez évben kevesebb 45,556 kor. 17 fillér.

Bélyeg- és jogilletékben 1905. október hóban befizettetett 98,782 kor. 09 fill. 1904. október hóban befizettetett 234,719 kor. 18 fill. Elmult hóban kevesebb 135,937 kor. 09 fill. 1905. január 1-től október hó végéig befizettetett 1.836,727 kor. 16 fill. 1904. év hason időszakában 2.578,372 kor. 57 fill. Tehát ez évben kevesebb 741,645 kor. 41 fillér.

Fogyasztási és italadóban 1905. október hóban befizettetett 99,169 kor. 78 fill. 1904. október hóban befizettetett 80.702 kor. 42 fill. Elmult hóban több 18,467 korona 36 fillér.

Ügyesség.

Popovits Aurél kir. főügyész helyettes jelenti, hogy az ügyesség felügyelete alatt a fogházban példás rend és tisztaság van, a felügyelet és biztonság teljesen kifogástalan, ragályos betegség nem fordult elő, az egészségi állapot jó; a fegyelem szigorú, fegyelmi büntetés az őrök köreiben nem alkalmaztatott, ellenben a letartóztatotknál 1 esetben.

A múlt hó folyamán 45 letartóztatott volt elhelyezve. Jogérvényesen elítélt: fogházra 7, börtönre 30, vizsgálat alatt 1. Felbuzzás alatt álló vizsgálati fogoly 2, elítélletlen vizsgálati fogoly 5.

Államépítészet.

Sztankovits György kir. főmérnök jelentése szerint az 1905. évre előirányzott fentartási kaviesszállítás folyamatban van, több utvonalon felülvizsgáltatott és át is vétetett.

A baja-mélykúti törvényhatósági közut 12-3—20 km. szakaszán Csávoly és Felsőszentiván községek határain és a csávoly—katymári törvényhatósági közut Bácsborsód és Katymár közötti 11-7—16-75 km. szakaszán az új építési munkák nagyobb része teljesen

befejeztettek és átadattak. Az állami beruházásokról szóló 1904. évi XIV. t. c. alapján a zombor—óbecsei törvényhatósági közút 67-35—86-58 km. szakaszán Szenttamás—Óbecse között engedélyezett új utépítési munkálatokból a földmunka házikezelés mellett teljesen befejeztetett, a szükséges kőanyag szállítása pedig folyamatban van.

A kerény—topolya—óbecsei és kishegyes—feketehegyi törvényhatósági közuton az engedélyezett utépítési munkák vállalkozónak átadattak és a munka megkezdett, de a kedvezőtlen esős idő miatt lassan halad.

A bács—zsablya—titeli törvényhatósági közút 0—4 km. szakasz építése vállalkozónak átadattak, de az építést esőzés akadályozza.

Az általán terítéssel kapcsolatos hengerelési munkához szükséges anyagok szállítása folyamatban van és a zombor—apatini, valamint a sztapári törvényhatósági közuton bizottságilag át is vétetett, jelenleg pedig Palánkán folyamatban vannak.

Tanügy.

Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő bejelenti, hogy az elmúlt hó folyamán meglátogatta az Ada község területén fekvő községi gazdasági ismétlő iskolát, az iparos tanonciskolát, a gör. kel. elemi iskolát és óvodát, meg a róm. kath. elemi fiúiskola 7 osztályát. A gör. kel. szerb óvodában és elemi iskolában a magyar nyelv tanítása nem felel meg a követelményeknek, mivel a tanítóknak a gör. kel. szerb egyházi főhatóság által kiadott tantervhez kell alkalmazkodniok. Ezen tantervhez való merev ragaszkodás mellett pedig a szerb ajku gyermekek nem sajátíthatják el a magyar nyelvet. A gör. kel. óvoda és elemi iskola növendékei egyetlen egy magyar szövegü éneket sem tudnak. A róm. kath. iskolába még igen sok tanköteles nem lett beírva. A tantermek felszerelése hiányos. A Cseh-féle iskola épületének falai nedvesek, repedezettek. A közíg. bizottságtól sürgős intézkedést kér.

Felhívás

Zombor szab. kir. város és környékének művelt közönségéhez.

A „Zombori Szabad Lyceum Egyesület” ez év áprilisában befejezte alapszabályszerű 5 éves ciklusát.

Ez idő óta változatos program alapján népszerű előadásokat tartatott a tudományok és művészetek minden közérdekű ágából helyi előadók és országos hírv. írók meg művészek által.

Az intézőség lelkes törekvésének meg is volt az erkölcsi eredménye, amennyiben intézményünk e város és környékének a szép iránt érdeklődő közönsége előtt páratlan népszerűsége tett szert: a városháza dísztermében vasárnap délutánoként tartatni szokott előadásainkon ott volt mindenki, aki nemes szórakozásra és élvezetre vágyott.

Nem egyszer kicsinynek bizonyult az öblös terem, melynek előcsarnoka is zsúfolásig megtelt figyelmes hallgatóinkkal.

Midőn ezt a tényt, mint törekvéseink legszebb jutalmát, a lefolyt ciklus javára elkönyveljük, minden kérdés, de minden panasz nélkül is kijelentjük, hogy az erkölcsi siker biztosítása a tömérdek munka mellett nagy anyagi áldozatunkba is került, melyet az ismeretterjesztés és a szép kultuszának áldozatkész pártfogóitól lehetett és kellett megszerezniünk.

Most, a mikor egy új ötéves ciklus megindításán fáradozunk, ismét e nemeslelkű

pártfogóinkhoz fordulunk hívó szavunkkal: legyenek segítségünkre a további fenállás alapjának biztosítására azzal, hogy minél számosabban lépjenek be pártoló tagjaink sorába.

Hisz csak évi 2 koronát kérünk, hogy költségvetésünknek teherlapján szereplő elkerülhetetlen kiadásaink biztosíthatók legyenek és ezért továbbra is fentartjuk és a mennyire lehet, fejlesztjük intézményünket, mely a tanítás mellett kedvenc szórakoztatója óhajt maradni a közönségnek azzal, hogy ezentul is ingyenes, mindenkinek hozzáférhető előadásokat, művészi hangversenyeket és ismeretterjesztő tanfolyamokat rendez.

Kecsegtet a remény, hogy a művelt közönség céljainkat méltányolni fogja, azért bizalommal kérünk minden érdeklődőt egy gyűjtő-iv elfogadására, aláírására és jóakaratu terjesztésére.

Zomborban, 1905. évi október havában, a Szabad Lyceum Egyesület megbízásából:

Gozsdu Elek, *Dr. Wollheimer József,*
a zombori Szabad Lyceum Egyesület elnöke. a zombori Szabad Lyceum Egyesület titkára.

H i r e k .

Te Deum laudamus. Azon alkalomból, hogy néh. Császka György, volt kalocsai érsek elhalálása folytán elárult egyházmegyénk Városvy Gyula székesfehérvári püspök ur személyében új főpásztort nyert: a helybeli róm. kath. plébánia-templomban jövő vasárnap (nov. 12-én) reggeli 10 órakor „Te Deum“-mal egybekötött hálaadó isteni tisztelet fog tartatni, melyre az összes kath. hívek szeretetteljesen meghívatnak. Fejér Gyula, apát-plébános.

Az új püspökök eskütétele.

A király szombatán délelőtt 10 órakor vette ki az ujonnan kinevezett magyar egyházfők hivatali esküjét. Az esküt Városvy Gyula dr. kalocsai érsek, Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári, Mayer Béla dr. szatmári, Zichy Gyula gróf pécsi és Balázs Lajos rozsnói róm. kath. püspökök tették le. Az ünnepies aktusnál Csekonic Endre zászlósúr és Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter intervenáltak. Az esküformát Vértessy Géza miniszteri tanácsos olvasta fel.

Athelyezés. Benkő Pál p. ü. segédtitkár a m. kir. pénzügyminiszterium a zombori pénzügyigazgatóságtól a máramarosihoz helyezte át.

Választás. Bácsóvároson Hallós Károly folyó évi október hó 28-án egyhangulag aljegyzővé választott.

A női kaszinó elnöksége. Még meg sem alakult s máris országsszerte megindult a csipős inceselkedés vele szemben. Maga az intézmény, ha lesz belőle valami, talán elbirhatja boszuság nélkül, de az intézménnyel kapcsolatba hozott hölgyek sokkal érzékenyebbek, hogy sem elviselni hajlandók volna a nyilvánosság tüszurásait. Alföldy Gedeonné urasszonyról is városszerte úgy beszélnek, mint a leendő női kaszinó elnökéről. Illetékes helyről nyert értesülésünk alapján tartozunk az igazságnak annak kijelentésével, hogy nevezett urasszony a női kaszinónak nem elnöke s az alapszabály-tervező gyűlésen is azzal a kijelentéssel elnökölt, hogy csak ez alkalomra vállalja az elnökséget.

A zombori jótékony magyar nőegylet, mint már évek óta, az idén is 153 elemi iskolás szegény gyermeket lát el téli ruhával és ebbeli kiadásait részint az egylet szerény pénztárából, részint pedig egyes jószívű adakozók adományából fedezi. A ruhakiosztás a tanítók által kijelölt szegény gyermekek között a helybeli főgimnázium tornatermében november 26-án délután 3 órakor fog eszközöltetni. Az ebbeli kiadás mintegy 1400 koronát igényel, amiért is egy nőegylet tagjait, mint a jószívű igen tisztelt

nagyközönséget a szegény gyermekek nevében is tisztelettel kérem, hogy e célra szánt adományait hozzám küldeni kegyeskedjenek, hogy a szegények nyomoruságát tehetségünk szerint enyhíthessük. Eddig mint első adakozó fötiszteletendő Fejér Gyula helybeli apát-plébános ur 100 koronát küldött, Zombor város tanácsa pedig 223 korona és 20 fillért utalványozott a város házipénztárából, kiknek ezen kegyes adományaiért egy nőegylet, mint a felruházandó szegény gyermekek nevében ez uton is hálás köszönetet mond a nőegylet alulirt elnöke. A beküldött adományok időközönként a helybeli hírlapokban fognak közhírré tétetni és így nyilvánosan nyugtáztatni. Idősb Mihályi Jánosné, nőegyleti elnök.

Az országos jegyzőegylet közgyűlésén a bács megyei jegyzőegylet képviselőjében Kiss Gyula uverbázi, Borovánszky Gyula kulai, Szokola Gyula csantavéri, Lichtneckert József bajmoki, Laczkovits Károly magyarkanizsai és Szendy István hódási jegyzők vettek részt.

Halálozás. Weisz S. Mór csurogi tekintélyes gabonakereskedő folyó hó 3-án meghalt.

Borital és husfogyasztási

bérlet. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság a vármegye területén lévő egyes községek által az 1906. és esetleg az 1907. évekre fizetendő borital és husfogyasztási adók beszedési jogának bérbeadására árverést hirdet. Az árverés határideje: Piroson 1905. évi november 13-án délelőtt 9 órakor 3295 kor. 56 fillér; Kölpényen 1905. november 13-án délelőtt 9 órakor 6046 kor. 60 fillér; Pétrócön 1905. november 13-án délelőtt 10 órakor 12000 kor.; Bácskereszturon 1905. november 13-án délelőtt 10 órakor 6372 kor. 09 fillér; Csonoplyán 1905. november 13-án délelőtt 10 órakor 11500 kor.; Csantavéren 1905. november 13-án délelőtt 11 órakor 13500 kor.; Moholon 1905. november 13-án délelőtt 11 órakor 14168 kor. 71 fillér kikiáltási árral.

Nagy idők tanuja. Fogynak, fogyanak a dicsőséges szabadságharc hősi katonái. Ismét kidőlt a sorból egy honvéd. Wollner Jakab 48/49-es honvédörmester a napokban Baján meghalt. Megtért oda, hol hős bajtársai vártak reá. Az elhunytat a 48-as idők az osztrák armádiánál találták, mint katonát. Ő is, mint sok más magyar katona, megszökött az osztrák hadseregtől, hogy a szolgálatait felajánlja hazájának. Klapka hadseregében mint örmester végig vívta a szabadságharcot. A világozi fegyverletétel után egy szabadult meg az osztrákokhoz való besorozástól, hogy álbujdosott a román határon. Később beállott Klapka önkéntes seregébe, amely betörni szándékozott, hogy felújítsa a szabadságharcot. Klapka vállalata nem sikerült. Utóbb ismét hazajött.

A szanatóriumi ügyek elő-

harcosai. A József kir. herceg Szanatórium-Egyesület most kiadott egyleti értesítőjében a „Szanatóriumi Lapokban” sorozatos közleményben megkezdte azoknak a lelkes urhölgyeknek armása bemutatását, akiknek nagy-sikerű munkája révén terjed ez a szép emberbaráti akció. Elsőül Lassberg Rudolf grófnő (Győr), Des Echerolles Kruspér Sándorné (Nagyvárad) és Sternberg Albertné (Hatvan) arcképeit mutatják és méltatják a szegénysorsu tudóbetegek érdekében kifejtett működésüket. Az emberszeretnek ligája folytán erősödik s nem alaptalan a remény, hogy az egyesület nagy sikerrel fog tenni a szegénysorsu tudóbetegekért.

Revolver és szerelem. Junius hó 22-én történt, hogy Jung Jakab bajai asztalossegéd Dankó Erzsikét az esti órákban az utcán meglötte. Dankó Erzsike a sérülés folytán sokáig volt beteg. Jung ellen a törvényszék megindította a vizsgálatot és ez ügyben a szabadkai törvényszéknél a tárgyalás a múlt héten volt. Jung azzal védekezett, hogy nagyon szerette a leányt, de nem akarták neki feleségül adni; ezért határozta el, hogy a leányt is, önmagát is agyonlővi. Az öngyilkosságot azonban az utca népe megakadályozta. A törvényszék Jungot 2 és fél évi börtönre ítélte. A vádlott védője az ítélet ellen semmisségi panaszt adott be.

Támadás. Stiefelmayer Károly zombori tekintélyes gépész a napokban Neskovits István nevű segédjét, mivel valami munkát nem jól végzett, szolgálatából elbocsájtotta. Szombaton délután 4 óra felé házának ajtajában beszélgetett egyik üzletfelével, mikor egy általa teljesen ismeretlen egyén megtámadta és szidalmazta, majd később durván rángatta, hogy Neskovitsot miért bocsájtotta el a szolgálatából. Mikor Stiefelmayer megkérdezte, hogy mi köze neki a dologhoz, azt felelte, hogy ő bátyja az elbocsájtott segédnek és megfenyegette a mestert, hogy vigyázzon, mert az elbocsájtásért még baja lesz. Stiefelmayer alkalmazottai a lármára elősiettek, mikor ezeket meglátta, a támadó elszélelt. Stiefelmayer feljelentette a dolgot a rendőrségnek. Hisszük, hogy agilis rendőrfőkapitányunknak sikerülni fog a támadót kipuhatoltatni és módját fogja találni, hogy hasonló esettől a jövőre el vegye a kedvét. Furcsa egy helyzet! Nem elég, hogy most már este nem mer senki egyes utcákon végig menni a rakoncátlankodó suhancok merészsége miatt, hanem még nappal is rendőri asszisztenciát kell kérnie.

A bácsfeketehegyi ipartestület alapszabályait jóváhagyta a belügyminiszter.

Hangverseny napok. A Vadász-kürt étermében ezentúl minden szerdán és szombaton este Sipos Ferkó, minden vasárnap este pedig Herczenberger Sándor zenekara hangversenyez.

Sok az ügyvéd. Köztudomású tény, hogy csak Olaszországban több az ügyvéd, mint a pörösködni ősi tradícióból szerető Magyarországon. Ujabbán már maguk az ügyvédek is aggodalmasnak kezdik találni a helyzetet és a fölött tanakodnak, vajjon mikép lehetne a pálya tulzsufaltságán — talán numerus klausus segítségével — valamikép enyhíteni. Budapesten közel 1300 ügyvéd intézi el a jogkereső közönség ügyét-baját, a vidéki városok közt pedig legelső Nagyvárad 89 ügyvéddel. Utána következnek Arad 84, Debrecen 81, Temesvár 74, Kolozsvár 71 ügyvéddel. Szeged 64 ügyvédjével a 7-ik helyet biztosítja magának. Szabadkának 63, Pécsnek 62, Pozsonynak 59, Kassának 56, Miskolcnak 54 és Zombornak 52 ügyvéde van. A legtöbb ügyvéddel bíró 25 város közt utolsó a sorban Hódmezővásárhely, melynek több mint 70,000 lakosa mellett mindössze (!) 28 ügyvéd védi és csavarja a jussot.

Zsemlyék selyempapirban. Üdvös ujtást léptetett életbe a debreceni pékipar. A vendéglőknek szállított zsemlyéket ugyanis a debreceni tisztaság szerető pékek selyempapirba burkolják és a debreceni pékek művei így kerülnek a vendéglői asztalokra. Fogdoshatja a zsemlyéket ezután akárki, csak a papírt fogdossa és a finom császárszemlye tiszta marad és nem kerül a sokféle érintéstől ráragadt szennyel az ember gyomrába. Mi még nem vagyunk ennyire, sőt ott vagyunk, hogy a világ legrosszabb inasai a pékinasok veszekedés közben egymás kosarába köpnek, egymást süteményekkel hajigálják, egymás kosarába beleülnek stb. Hát e vad suhancokat rendre tanítani bajos, de azért a rendőrség figyelemmel kísérhetné őket.

Kérelem. A színházi jegyszédőn kéretül azt az egyént, ki nek vasárnap este a látcsövet kikölsönözte, sziveskedjék azt visszazárazmazzatni, mert ellenkező esetben kénytelen lesz őt feljelenteni.

Színház.

Végre itt van a színtársulat!

A megkönnyebbülésnek ez a sóhaja nagyon is érthető egy olyan városban, melyben a finomabb, u. n. szellemi élvezetek oly ritkán jelentkeznek, mint az a bizonyos mesebeli fohér holló s ahol még az olyan eminens

ter kulturális intézményt, mint pl. a Szabad Lyceumot is csak Gozdu szabású vezető elmék irányítása mellett lehet fenntartani.

Akinek megvan a maga békés családi otthona, az még csak megtalálja valahogy a maga nemesebb szórakozását, de kérdem, mit csináljon itt Zomborban a legénysorban levő ember? Vagy követi a „dicső“ elődök csábító példáját, szorgalmasan eljárógatva a divatos zsúrokra, sűrűn ellátogatva a kaszinókba, ahol a 32-es bibliának buzgó forgatásával próbálja a vagyonelesztás mérlegének serpenyőjét a maga javára billenteni s vígan, gond nélkül szaporítva a maga filléreivel, no meg a különböző pénzintézetek busás támogatásával a kávécsok és vendéglősök jövedelmét — s akkor a társaság „hasznavehető“ tagjának a hangzatos címét kapja jutalmul, ami azonban aligha lesz megfelelő ellenértéke az előbb-utóbb okvetlenül bekövetkezendő elparlagiasodásnak és anyagi válságnak. Vagy pedig szerényen és teli lemondással meghúzza magát a szomorú legénytanján, mely esetben az elhanyagolt társadalom előreláthatólag a maga rettegett anathémájával fogja sújtani, megbélyegezve a szerencsétlent az ügyefogyottság, a szociális műveletlenség megszégyenítő jegyével.

Csoda-e, ha ily elszomorító viszonyok között az ember szinte áhitattal várja a színházi évad kezdetét, mely a hosszú tespedés után végre meghozza a mulatva való tanulsnak, a kellemetes szórakozásokkal megédesített önmivelésnek a lehetőségét?

Szándékosan hangsúlyozom a „lehetőség“ szót, mert a színház még nem minden s ép úgy kuforrása lehet az erkölcsi romlásnak és a léhaság terjedésének, mint akár a kávéház, akár pedig a korezmák füstös levegője.

Ahhoz, hogy a színház mind a közönség, mind az igazgató és a társulat szempontjából megfelelően igazi hivatásának, sok minden kellék tartozik. A közönség részéről főleg az szükséges, hogy tudjon színházba járni. Mert a színházzal is úgy vagyunk körülbelül, mint a regény- vagy az újságolvasással. Akit a regényből csak az érdekel, hogy a hős megkapja-e végre szíve választottját s aki az újságolvasásnál figyelmét a napi hírekre és az apró hirdetésekre összpontosítja, az ugyanabba a kategóriába tartozik, mint az a színházlátogató, ha mindjárt habitué is az illető, aki az előadott darabokban csak kaviárt-sikamlós élceket, csiklandoztató kétértelműségeket, drasztikus helyzeteket és formás idomokat keres. Kell ide bizony egy kis műérzék, egy kis finomult izlés, helyes ítélő képesség, egy adagocska erkölcsi komolyság, no meg talán egy kis olvasottság és áldozatkészség is.

Az igazgató részéről pedig első sorban az szükséges, hogy a színpadot ne tekintse kizárólag jövedelmező vállalatnak, egyszerűen csak fényes nyereséggel kecsegtető üzletnek, melyből számúzvék a művészi színvonal és az irodalmi érték. Aztán állandóan gondja legyen a szabatos, ügyes rendezésre, megfelelő kiállításra, kellő fegyelmezettségre, a műsornak változatos és bizonyos művészeti követelmények alapján való összeállítására és a daraboknak lelkiismeretes, felületes elhamarkodottság nélkül való előkészítésére.

Igazi színházi élet tehát csak ott fog kifejlődni, ahol mindkét fél átérzi és teljes odaadással teljesíti is fentvázolt kötelességét, s csakis ott nem lesz a közönség léhaságokért lelkesülő tömeg, hanem valójában hatalmas

erkölcsi fórum, a színház pedig az, a minek eredeti reneeltetésénél fogva lennie kell, — nem cirkuszporond és festett orfeumbrettili, — hanem igenis a magyar kulturának tiszteletet parancsoló fellegvára és a művészetnek egy magasztos feladatra hivatott intézménye.

Hogy Zomborban eddigelé milyenek voltak az állapotok, arról most ne szóljon a krónika. Reméljük azonban, hogy ezentúl nem úgy lesz, mint volt régen, a mire máris némi biztosítékot nyújt egyfelől a közönség fokozottabb, s az előző évekéhez viszonyítva szinte páratlanul lelkes érdeklődése, másfelől pedig derék igazgatóknak elismert szakavatottsága, művészi becsvágya és lankadatlan ügybuzgalma.

* * *

A társulat f. é. november hó 3-án kezdte meg működését. Bemutató előadásul színre került a **Hajduk hadnagya** című operette, mely különböző reminiscenciáknak és közismert zenemotívumoknak többé-kevésbé szerencsés tákolmánya.

Kissé elszélelt dolog volna, ha akár ennek a darabnak, akár pedig a szombaton színre hozott **Szép Helena** vagy a vasárnap délután felelevenített **Bob herceg** előadásából következtetéseket akarnánk vonni a társulat értékelésére nézve s a múlt évi meg az azelőtti társulatokkal való összehasonlítás alapján már most végérvényes ítélet mondanánk az idej társulat színvonaláról. Ez ép oly merész, mint igazságtalan eljárás volna. E helyett inkább konstatálni kívánjuk, hogy jól esett viszontlátnunk néhány, már tavalyról igen előnyösen ismert régi tagot, első sorban természetesen közkedvelt primadonnánkat, Lévai Bertát, aki rokonszenves egyéniségének megnyerő báját és ragyogó énekművészetének tökélyét teljes épségben tartotta meg; azután Kormos Ilonkát, aki azóta sokat fejlődött, a férfi tagok közül pedig két kipróbált színészt, Hatvani Edét és Sik Rezsőt.

Az új tagokról is megkockáztathatunk egy-két szót az elhamarkodottság vádjának veszélye nélkül. Így pl. Kozma István, aki Páris nagy és nehéz szerepében mutatkozott be, nem igen fogja pótolni Hunfit, noha ezt játék dolgában jóval felülmulja. Hanganagya, rendkívüli terjedelménél fogva, egyenesen feltűnő, de csak az alsó regiszterekben hat kellemesen. A magasabb fekvésekben nem annyira érces, mint inkább recsegő, ami a lány, lírai részek eléneklésére kissé alkalmatlanná teszi. Ami pedig az örökké kísértő **baritonista kérdést** illeti, hát ez most sem nyert kedvező megoldást, amennyiben az ujonnan szerződött Vajda Dezső, mint Boronai, rögtön első fellépésével oly „fényes sikert“ aratott, hogy hálás szerepét mind énekszerű suttogásával, mind pedig kezdetleges játékával felülmulhatatlan eredménnyel elejtette. E kissé kemény bírálatnak az énekre vonatkozó részét illetőleg megjegyezzük, hogy e határozott balsikernek oka nem kis mértékben Vajda nagyfokú indiszpozíciója volt.

Ellenben határozott nyereségnek ígérkezik az új soubrette: Váradi Margit, főleg pedig Nagy Imre, az új komikus, aki ötletes, leleményességben kifogyhatatlan s amellet fölötte diszkrét és a száraz komikumot is felölölő játékával különösen Menalaus szerepében igazi kabinet alakítást mutatott be.

A többire nézve álljon itt az olasz mondás: vederemo. n. -1.

Művészet — Irodalom.

Révai Kalendárium 1906. A téli időnek ez a szívesen látott hírnöke megjött: pontosan, mint mindig, gazdagabban, mint valaha. A gazdagság, amelyről számot ad, a mi gazdagságunk: a magyar irodalom bő termése. Arról tesz tanúságot ez az irodalmi naptár, hogy a magyar irodalmi erőt, melynek élete mindenekelőtt érdemel figyelmet. A sok érdekes és értékes újdonság között, amelyeket a Révai Kalendárium ösmertet, kettőt emelünk ki: Abonyi Lajos és Ambrus Zoltán összes műveit. Az egyik a régi, a másik az új Magyarország írója. Mindkettő erős, mélyjárata nagysága a magyar Parnassusnak. Abonyiról Balla Mihály, Ambrusról Ignó irt cikket a Révai Kalendáriumba, melyben egyéb irodalmi értekezések mellett van cikk Thury Zoltántól, Abonyi Lajostól, Mikszáth Kálmántól. A Révai Kalendáriumot ingyen küldi meg az érdeklődőknek a kiadóhivatal: VIII., Üllői-ut 18.

Gyermeknaptár. Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában (IX., Ernő-utca 11-13.) megjelent az 1905—6. évi gyermeknaptár, melynek minden eladott példány után az Eötvös-álap 2 fillért kap a magyar tanítóság özvegyeinek és árváinak segélyezésére. A gyermeknaptárba elbeszéléseket és verseket irtak többek között Bársony István, Király Gízy, B. Büttner Lina, K. Nagy Sándor, Monostori Károly, Fülel Sz. Lajos és Ferke Ágost. Ára 10 fillér. Aligha kínálkozik jobb alkalom, hogy a gyermekeknek ily kevés kiadás mellett oly nagy örömet szerezzünk s egyszermind erkölcesekre nemesítő hatást gyakoroljunk. A könyvecske igen alkalmas arra, hogy szánalmat és könyörületességet oltson a gyermekek szívébe.

Szerkesztői üzenetek.

Ny. Gy. Boróc. Szíves érdeklődését köszönjük és kérjük, hogy soraival gyakrabban keressen fel bennünket.

„17.“ Versét olvasva „homlokunkon ráncok keletkeztek“. Miért haragszik ön reánk, hogy versével épen minket keresett fel. Átadtuk az örök enyészetnek.

Elvirának. El ne küldje neki, mert komolyan feltjük, hogy kiesik kegyéből, ha ugyan benne van.

K. Z. Sanyarú Vendel lehet ön, ha a pénzcsécséje is annyira szűkölködik pénz nélkül, mint írott tárcája eszmék nélkül.

Aldozat. Jó — a papirkosárnak, hisz annak is kell áldozni.

HIRDETÉSEK.

6501/1905.

Pályázat.

Okér községben megüresedett községi állatorvosi állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom mindazokat, akik ezen évi 1000 korona fizetés és 40 fillér nappali és 80 fillér éjjeli látogatási díjjal egybekötött állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket születési anyakönyvi kivonattal hozzám **november hó 25-ig** okvetlenül terjesszék be, mert később érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ujvidék, 1905. október hó 30-án.

Mezey Imre,
főszolgabíró.

2—2

Ferenc-csatorna részvénytársulat ügyvezetőségének.

2393/1905.

Hirdetmény.

A részvénytársulat kezelésében levő csatornai műtárgyak 1906. évi fentartásához szükséges és körülbelül:

220 m³ puha fenyőszál,

385 drb puha fenyődeszka,

40 m³ vörösfenyőszál,70 m³ tölgyfa deszka,15 m³ hajó padló.

35 m³ bárdolt tölgyfagerenda, és egyéb építési anyagoknak biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Részletes anyagszükségleti kimutatás és szállítási feltételek a r. t. ügyvezetőségénél (Kisszapár, u. p. Uj-Szivác) kaphatók.

Ajánlatok: „Ajánlat a Ferenc-csatornai hidjavításokra“ felirással láttandók el.

Az ajánlott összeg 10%-át képező bántpénzt tartalmazó zárt ajánlatok beadási határideje **1905 november 25 déli 12 óra.**

Később érkező vagy távirati ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Kisszapár, 1905. november 1.

Heintz Albert,
műszaki és ügyvezető.

2—2

4715/1905.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Mélykút községben ujonan rendszeresített és a vármegyei tek. törvényhatóság 665/1905. számú határozatával jóváhagyott egy irtó és egy irtó-végrehajtói állásra pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **foljó évi november hó 16-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az irtó állás havi előleges részletekben fizetendő évi 800 korona, — az irtó-végrehajtói állás pedig évi 600 korona készpénz fizetéssel van járadalmazva.

Bácsalmás, 1905. október hó 30-án.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

2—2

!! Házeladás !!

Bajai-utca 6. számú és a Radisics-utcai 25. számú házak **szabadkézből** eladó.

Bővebb értesítést **MAJOR JÓZSEF** p. ü. segédtitkár ad.

A málnási „SICULIA“ (székely) ártézi gyógyforrás

bikarbonátokban és konyhasóban a világ legdusabb

természetes alkalikus sós savanyuvizét

Korányi, Kétly, Rigler, Vámosy, Hirschler, Genersich, Tauszk, Irsai, Onodi, Polátsék, stb. hírneves egyetemi tanárok és speciálisták a **gége, torok, légső, tüdő, gyomor, bél, vese, máj és hólyag** bántalmaknál, különösen ezeknek heveny vagy idült hurutos megbetegedéseinek minden eddig ismert ásványviznél jóval hatásosabbnak minősítették.

Páratlan nyálkaoldó és étvágygerjesztő. A gyomorfájást azonnal megszünteti.

Kezelőtulajdonos: „SICULIA“ részvénytársaság

Málnás-fürdő (Háromszék vármegye).

Főraktár Délmagyarország részére Szegeden: TÜRK SALAMON keresk. bizományos.

KAPHATÓ Zomborban: Weidinger S. és ZS. kereskedésében,

„ Szabadkán: Sugár Manó

„ „ Farkas J.

„ Baján: Stampfel Jenő

„ „ Gyarmati Emil

„ Ujvidéken: Wágner testvérek

gyógyszertárban,

kereskedésében.

Kérjük a „SICULIA“ névre figyelni!

Elismert jó minőségek.

Sok pénzt
megtakarítanak

azon igen tisztelt vevők, kik
bevásárlásaikat

Beck Gábor Géza

női és férfi divatruházában, a „Gólyához“,
Zombor, főutca, az újtemplom mellett,
az ujonnan nagyobbított és a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően berendezett üzletében fedezik.

Kivételes áron:

Őszi és téli

Divatkelmék 24 krtól felj.

Bluzselyem 99 krtól felj.

Mosó és flanell 14 krtól f.

Bluz és pongyola

Vászon és Schifon

Esőernyők és fűzők

Paplan

Ágy- és asztalterítők

Női és férfi kész fehérnemű

Nyakkendők

Alsószoknyák, kötények

Fej- és zsebkendők

Női, férfi, gyermek harisnyák

Szalag és bőrövek 49 kr. f.

Ezen rendkívüli olcsó el-
árusításra felhívja a cég a n. é.
vásárló közönség figyelmét.

Mintagyűjtemények nagy választékban,
kivánatra ingyen és bérmentve.

Rendkívül előnyös vétel.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN

„FORTUNA“

VÁSAROLJON

SZERENCSE-

OSZTÁLYSORSJEGYET

HERCZOG TESTVÉREK.

BANKHÁZÁBAN

Z O M B O R.

Egy egész 12 korona, egy fél 6 korona, egy
negyed 3 korona, egy nyolcad 1-50 korona.

6-1

Uj műkertészet.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni,
hogy Zomborban a Sztojkovits-féle majorban, közvetlen a vasut
mellett, az Export-gőzmalommal szemben

műkertészetet

nyitottunk.

Elfogadunk: **kertek diszítését, szőlőültetést, oltást
és bujtatást, komlóültetést.**

Termelünk: mindennemű **virágokat**, legkivált **rózsát**,
különbféle **gyümölcsfákat** a faj jótállása mellett. Mindennemű
csokrokat és **koszorúkat** úgy élő, mint művirágokból ké-
szítésre elvállalunk.

Megrendeléseket lehet eszközölni a Sztojkovits-féle majorban,
vagy Árok-utca 3. sz. a. Bánát külváros.

A n. é. közönség pártfogását kérve maradunk

tisztelettel

Radisits Bozsidár és Társa

mű- és élővirág kertésze Zomborban.

10-9

Olcsóbb mint bárhol! Pontos kiszolgálás!

VILLANYOS LÁMPÁK!

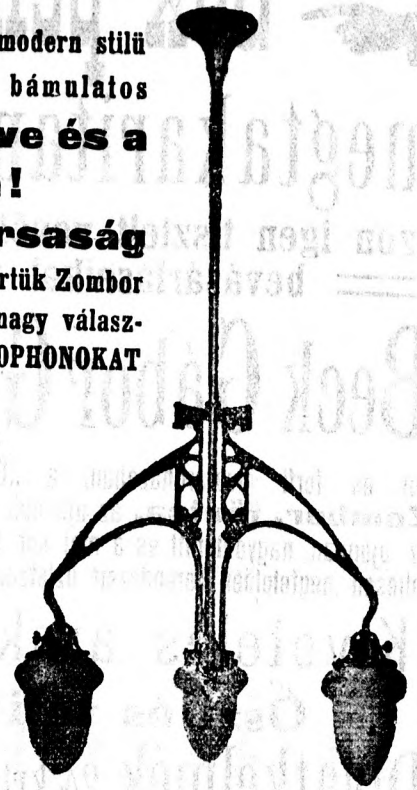

Ajánljuk dús raktárunkat modern stíli **villanyos lámpákban**, bámulatos olcsó áron, **teljesen szerelve és a vezetékhez kapcsolva!**

A grammophon társaság (író angyal védjegy) képviseletét megnyertük Zombor és környéke részére; raktáron tartunk nagy választékban kifogástalan működésű **GRAMMOPHONOKAT** és **LEMEZEKET**.

A triesti **LINOLEUM** (parafa szőnyeg) óriási raktárát is a n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk.

Fehérneműek, izléses nyakkendők, csipkék, szalagok, karlsbadi porcellán serviceok, **BERNDORFI ALPACCA** és **ALPACCA** ezüst.

Chinaezüst és bronz dísz tárgyak olcsó áron.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

Goldfáhn Sándor és Fia,

Zombor, Kossuth Lajos-utca.

20-14

Esőernyők, gyermekkocsik, utazó bőröndök, játékok, tajtékpipák. Szolid elvek.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

== KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE ==

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

== PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. ==

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK

ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDÉK
ÉTLAPOK

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA” KIADÓHIVATALA.